

In deze rubriek bespreekt de redactie afstudeerscripties met onderwerpen die aansluiten op de in AGORA aangesneden thema's. De redactie kiest scripties die opvielen in kwalitatief en/of inhoudelijk opzicht.

Jaap Knotter (2003). Nuad Thai, Een etnografisch onderzoek naar Thaise massagesalons in Nederland, Universiteit van Amsterdam.

Thaise massagesalons zijn in Nederland inmiddels al lang geen nieuw verschijnsel meer. Wie goed oplet, komt ze op de meest uiteenlopende plekken tegen: van keurige nieuwbouwwijken en verlaten industrieterreinen tot winkelcentra en rosse buurten.

Deze sterke opmars van massagesalons mag dan een feit zijn, over wat zich precies binnen de muren van de salons afspeelt, heersen nog altijd vele taboes en vooroordelen. Onder meer de media dragen hieraan bij. Met enige regelmaat verschijnen berichten over Thaise salons die zouden fungeren als 'verkapte bordelen'.

Naar de werkelijke praktijk van 'nuad thai' (Thaise massage) in Nederland zijn volgens Jaap Knotter nauwelijks betrouwbare studies voorhanden. Reden voor hem om zijn doctoraalscriptie sociologie aan dit thema te wijden. Gezien de explorerende aard van het onderzoek ligt zijn keuze voor kwalitatieve methoden zoals de participerende observatie en het diepte-interview voor de hand. Een reden om bijvoorbeeld geen grootschalig enquêteonderzoek te doen is tevens gelegen in de 'gevoeligheid' van het onderwerp. In een van de boeiendste gedeeltes van de scriptie beschrijft de onderzoeker hoeveel tijd en moeite het hem heeft gekost om het vertrouwen van enkele masseuses te winnen en dat de deur regelmatig voor zijn neus werd dichtgeslagen. Een aardige anekdote in dit verband is dat Knotter zelfs getuige is geweest van een politie-inval in een massagesalon.

Opvallend genoeg betekende dit een stimulans voor het onderzoek. Na dit incident, waarbij de politie de onderzoeker beschouwde als eigenaar van de zaak, was hij namelijk ineens geen 'buitenstaander' meer voor de masseuses. Met de politie als gemeenschappelijke 'tegenstander' was hij voortaan opgeno-

men als heus lid van de groep.

In een aantal buitenlandse studies wordt beweerd dat Thaise massagesalons in twee typen zijn onder te verdelen: 'traditionele' en 'erotische'. Bepalende factor is daarbij of het om massage gaat of om seks, waarbij in het laatste geval sprake is van een 'verkapte bordeel'. Op basis van zijn onderzoeksgegevens concludeert Knotter dat deze categorisering onvoldoende recht doet aan de werkelijkheid. In de eerste plaats bestaan er vele tussenvormen van de zuiver 'traditionele' en 'erotische' salons. In sommige gevallen hebben alleen vaste klanten recht op 'extra service' en soms is het geheel aan de masseuse om seksuele handelingen te verrichten en hoe ver zij hierin gaat. Daarnaast blijken voor een juiste categorisering nog enkele andere factoren van belang, zoals de 'wijze van adverteren' (eenduidige of verkapte boodschappen), 'eigendom' (Thai of niet-Thai), 'onderlinge verhoudingen' (formeel danwel informeel) en de 'werkwijze' (zuiver commercieel tegenover gericht op goede service). Helaas zonder daarbij inzicht te geven in zijn gegevensanalyse, constateert de onderzoeker dat de dimensies 'wel/geen seks' en 'werkwijze' cruciaal zijn voor de verschillen tussen massagesalons en baseert hier vervolgens zijn nieuwe typologie op. In hoeverre deze scriptie daadwerkelijk heeft geresulteerd in een nieuwe typologie van Thaise massagesalons, is de vraag. Het seksuele aspect blijft immers een belangrijke, wellicht zelfs dé belangrijkste, determinant. Passender zou daarom zijn te spreken van een nuancering van de gangbare typologie. Een zwaarwegender punt van kritiek is dat de klanten van de salons in de scriptie nauwelijks aan bod komen. Deze komen slechts in enkele citaten aan het woord. Over achtergrondkenmerken als leeftijd, geslacht en etniciteit wordt met geen woord gerept, terwijl dit aspect toch op zijn minst een plek als aanbeveling voor vervolgonderzoek zou hebben verdiend. Al met al is Jaap Knotter er echter zeer wel in geslaagd de sluiers van een tot nu toe onbekende, moeilijk toegankelijk wereld op te lichten. Een heel inspirerende, prima geschreven en helder gestructureerde scriptie met een uiterst gedurfd thema.

PETER VAN IJPEREN